

Svar på høringsnotat «Forslag til endringer i tobakksforskriftene og ny forskrift om elektroniske sigaretter» fra forbrukerforeningen Norsk Dampselkap

25.09.2016

Innhold

- 1. [Introduksjon](#)**
 - 1.1. [Om Norsk Dampselskap](#)
 - 1.2. [Generell uttalelse](#)
 - 1.3. [Norsk Dampselskaps ståsted](#)
- 2. [Generelle merknader til høringsnotatet](#)**
 - 2.1. [Kommentarer til Høringsnotat 1.0 \(Innledning\)](#)
 - 2.2. [Kommentarer til Høringsnotat 3.0 \(Regulering av elektroniske sigaretter\)](#)
 - 2.3. [Kommentarer til Høringsnotat 3.2 \(Gjeldende rett\)](#)
 - 2.4. [Kommentarer til Høringsnotat 3.3.3 \(Definisjoner\)](#)
 - 2.5. [Kommentarer til Høringsnotat 3.3.4 \(Krav om registrering\)](#)
 - 2.6. [Kommentarer til Høringsnotat 3.3.5 \(Produktkrav\)](#)
 - 2.7. [Kommentarer til Høringsnotat 3.3.6 \(Bruksanvisning og merking\)](#)
 - 2.8. [Kommentarer til Høringsnotat 3.3.9 \(Markedsovervåking av elektroniske sigaretter\)](#)
 - 2.9. [Kommentarer til 3.3.10 \(Gebyr og årsavgift\)](#)
 - 2.10. [Kommentarer til 3.3.12 \(Overgangsregler\)](#)
 - 2.11. [Kommentarer til 6.3.1 \(Forbud mot tobakksvarer med karakteristisk smak\)](#)
- 3. [Konklusjon](#)**
- 4. [Referanser](#)**

1.0 - Introduksjon

1.1 - Om Norsk Dampselskap

Norsk Dampselskap er en brukerforening for norske dampere. Vårt mål er å ivareta brukernes rettigheter. Gjennom å hente inn og spre faktakunnskap og erfaringer vil Norsk Dampselskap bidra til sikker bruk av produktet. Vi har aldersgrense 18 år.

Norsk Dampselskap ønsker i kraft av sin posisjon hos brukerne å påvirke norsk lovgivning og politikk positivt, slik at damp med nikotin blir fullstendig tillatt og forsvarlig regulert som et skadereduserende alternativ til tobakk.

Norsk dampselskaps formål:

«§ 2 Formål

Jobbe for akseptabel statlig regulering av dampeutstyr og spesielt nikotinholdig fordampervæske som nytelsesmiddel. Oppmuntre og bidra til testing og utvikling av sikre produkter. Samle og stille informasjon til rådighet for røykere, dampere og andre interesserte.

Fremme tilgjengeligheten av damp som effektivt skadereduksjonsalternativ for nikotinavhengige. Avholde samlinger og informasjonsmøter om og med damping. Norsk Dampselskap er en ideell forening.»

Norsk Dampselskap har som det fremkommer ovenfor, et mål om en fornuftig regulering av personlige fordampere, dampevæske og tilhørende produkter. Vi ønsker på denne bakgrunn å tilby vår bistand i form av innspill fra de faktiske brukerne av produktene. Norsk Dampselskaps medlemmer har betydelig erfaring innen området og besitter stor kunnskap både i forhold til hvordan produktene faktisk fungerer og de bivirkninger de gir. Den mest kjente bivirkningen er for øvrig røykeslutt.

1.2 - Generell uttalelse

Norsk dampselskap stiller seg i utgangspunktet positiv til at det skapes skille mellom tobakk/røyk og damp, samtidig som vi i utgangspunktet ikke forstår hvorfor damp i det hele tatt skal reguleres av tobakksforskrifter.

1.3 - Norsk Dampselskaps ståsted

Dagens status for dampere

Nikotinholdige e-sigaretter er per dags dato forbudt å produsere, innføre og omsette i Norge, i henhold til forskrift om forbud mot nye tobakks- og nikotinprodukter. Regelverket forvaltes av Helsedirektoratet.

Dersom nikotinholdige e-sigaretter eller dampevæske ønskes brukt som røykeavvenningsprodukt av privatpersoner, kan de importeres fra utlandet gjennom legemiddelovgivningen (forskrift om tilvirkning og import av legemidler § 3-2). Ved innførsel eller forsendelse skal mengden ikke overskride tre måneders forbruk. Ved medbringning er det ulike krav avhengig av hvilket land (innenfor eller utenfor EØS) produktet importeres fra. Produktet må være lovlig anskaffet og til personlig bruk. Det kan være behov for en legeerklæring for å få produktet utlevert fra toll.

Dette er måten norske brukere per nå kan få tilgang til et produkt som hjelper med røykeslutt og til å forbli røykfri. Til tross for at brukerne setter pris på denne muligheten har den en rekke utfordringer. All handel må foregå via internett samt det foreligger en hel del uoversiktighet med tanke på den omtalte legeerklæringen, konkrete bestemmelser om hvor store mengder som faktisk er tillatt importert og hvor man kan importere fra. Norsk Dampelskap frykter at dette har hevet terskelen for at en del røykere blir tobakksfrie ved å bytte til damp.

Norsk Dampelskap har sett frem til en endring av reguleringen i Norge og at denne ville innebære en oppmykning av regelverket, slik at tilgjengeligheten for nåværende og fremtidige brukere ville forbedres. Vi vurderer at dette ikke er tilfellet med det fremlagte forslaget.

Hva er damp og hva gjør e-sigaretter?

Det vil være hensiktsmessig å objektivt definere hva en e-sigaret er og hva damp(ing) er. Damp er enkelt sagt et alternativt, rekreasjonelt nytelsesprodukt. Helt spesifikt er det en aerosol, med valgfri smak og nikotinmengde, som dannes gjennom et strømstyrt fordampingselement, som refereres til som en e-sigaret. En e-sigaret er med andre ord et verktøy som gjør en væske om til en aerosol, uten noen form for forbrenning. Aerosolen inhaleres deretter fra et munnstykke. Disse aerosolene kan både smakes og luktes. I så tilfelle kan damp sies å ha flere fellestrekk med parfyme enn med sigaretter. Det samme kan også sies om potensielle allergener i dampen, eller aromaer i dampen som evt skulle påføre andre bry.

I bruk minner e-sigaretter om en tobakksfri og medikamentfri inhalator, både bruksmessig og estetisk, hvor produktet har et fokus på skademinimaliserende nytelse.

Fordi det estetisk og bruksmessig ikke har noen fellestrekk med røyking, annet enn at noe trekkes inn og kan inneholde nikotin, så vil ethvert forsøk på å behandle damp på lik linje med røyk ikke gi mening. Å skulle tvinge disse to fenomenene sammen i et felles lovverk kan bli et juridisk problem for myndighetene i ettertid.

2.0 - Generelle merknader til høringsnotatet

2.1 – Kommentarer til Høringsnotat 1.0 (Innledning)

“Formålet med forslagene omtalt nedenfor er først og fremst å bedre folkehelsen”

Et sentralt tema når en skal bedre folkehelsen er skadereduksjon. E-sigaretter/damp er i følge Public Health England (2015) 95% mindre skadelig enn røyk. I og med at det ikke finnes noen data som viser en tendens til at ikke-tobakksbrukere bruker damp over tid, kan man vanskelig argumentere for at damp ikke bidrar til å forbedre folkehelsen. Konklusjonen er at damp bør brukes som et verktøy i kampen mot tobakk. Slik damp nå blir regulert blir den ansett som en fare for folkehelsen, noe som ikke er tilfelle når man ser på bruker- og målgruppe. Så igjen, damp er en del av løsningen – ikke en del av problemet. Det støtter helt klart formålet med reguleringen, og således burde dampen reguleres minimalt. En streng regulering er kun nødvendig om man ser større grupperinger av befolkningsgrupper – som ikke er brukere av tobakksrelaterte produkter – gå over til damp. Det finnes ingen data som tyder på dette.

Det henvises til Prop.142 L (2015-2016) punkt 1.3 og 1.4 som omtaler helserisiko ved bruk av tobakk og e-sigaretter. Mye som fremkommer i proposisjonen er spekulasjoner og det påpekes i selve teksten at disse er basert på for lite kunnskap. Formulering “omfattende omtalt” kan gi inntrykk av at helserisiko er omfattende ved bruk, til tross for at påstandene som fremlegges ikke har bred nok vitenskapelig dekning.

2.2 – Kommentarer til Høringsnotat 3.0 (Regulering av elektroniske sigaretter)

I høringsnotatet side 8, påpeker departementet at “En e-sigarett er et batteridrevet utstyr som vanligvis består av en batterienhet, en fordampingsenhet og en beholder med væske”. Norsk Dampselskap sier seg enig i den definisjonen, at en e-sigarett er en sammensatt enhet med batteri, tank og fordamperhode som kan benyttes umiddelbart, og at det er dette som reguleres. Norsk Dampselskap oppfatter dermed at alt annet som fordamperhode, batterier, løse tanker etc. er reservedeler og derfor ikke omfattes av lovforslaget.

Vi stiller oss kritiske til et reklame og oppstillingsforbud, og støtter intensjonen om å få et unntak (høringsnotat siste avsnitt side 8, punkt 3.1). Målet må være at folk som ikke klarer å slutte tvert, enkelt kan bytte til damp. Dette vil igjen støtte opp under lovforslagets målsetning: “Formålet med forslagene omtalt nedenfor er først og fremst å bedre folkehelsen”.

I Norge vil dette være spesielt hensiktsmessig, da mindre steder ikke vil ha samme tilgang til e-sigarett/dampeutstyr i form av fysiske butikker. De som ønsker å bytte fra røyk til et mer

skadereduserende alternativ vil via et unntak også få anledning, dette gjennom produktvisninger og demonstrasjon av bruksmetode og utstyr. Ifølge Statistisk sentralbyrå (2016) var det Finnmark fylke som toppet røykestatistikken i 2015 med 21 % dagligrøykere.

2.3 – Kommentarer til Høringsnotat 3.2 (Gjeldende rett)

Norsk Dampelskap vil fraråde at damp innlemmes i begrepet “tobakkssurrogat” som det henvises til i høringsnotat (punkt 3.2, andre avsnitt side 9). Begrepet ble tatt inn i tobakksskadeloven for å beskytte befolkningen mot produkter som kunne oppfattes oppfordrende/oppmuntrende til tobakksbruk (eksempel lakrispiper til barn). Damp er et skadereduserende substitutt som i svært mange tilfeller erstatter tobakksrøyking og i noen tilfeller snus – ikke et surrogat som oppfordrer til tobakksbruk. Slik Norsk Dampelskap ser det, kunne sterkere brukervedvirkning tidligere i prosessen gitt departementet en bedre forståelse og vi kunne unngått slike feil. Damp vil med økt synlighet oppfordre folk til å slutte med med røyk. Damp vil dermed støtte opp under departementets egen målsetning med lovforslaget, nemlig: “Formålet med forslagene omtalt nedenfor er først og fremst å bedre folkehelsen”. I en slik sammenheng er begrepet tobakkssurrogat på damp sterkt misvisende, og tjener ikke hensikten til loven. En artikkel i BBC News Health (2016) viser til tall fra Public Health England som støtter et slikt synspunkt.

2.4 – Kommentarer til Høringsnotat 3.3.3 (Definisjoner)

I notatet fremkommer det at dampevæske kun kan plasseres på markedet i gjenoppfyllingsbeholdere og engangspatroner som har begrensede størrelser. Begrensningene synes å mangle en logisk begrunnelse. Forbrukere klarer i dag å håndtere flasker på 50 ml og 100 ml med nikotinholdig dampevæske på en forsvarlig måte på lik linje med andre produkter som bør holdes unna barn og dyr. Dersom en slik bestemmelse blir innført vil dette virke fordyrende, miljøskadelig og øker risikoen for at flasker kommer på avveie. Det vil i tillegg være vanskelig å gjennomføre nødvendig merking av små flasker ihht direktivets art 20 nr. 4, på en slik måte at krav til universell utforming kan møtes.

10 ml begrensningen henger heller ikke sammen med at man tok bort 10 pakninger med sigaretter fra markedet med den begrunnelse at man ønsket å hindre enkel tilgang til produktet (pris). Om man skulle hatt samme tankegangen her, ville det vært naturlig å heller forby 10 ml gjenoppfyllingsbeholdere og gå for større gjenoppfyllingsbeholdere (dyrere). Miljømessig kan man heller ikke forsvare små gjenoppfyllingsbeholdere, da dette medfører mer plast og flere enheter.

Størrelsen på 10 ml er i følge forskriftsforslaget satt ut ifra sikkerhet. Det råder usikkerhet rundt hva som er dødelig nikotindose for et voksent menneske. Tidligere var det antatt at dødelig dose var 30 – 60 mg, eller 0,8 mg pr kg kroppsvekt. I følge Mayer et al. (2014) er det riktiger å måle nikotinkonsentrasjon pr liter blodplasma og en dødelig dose vil være ca 4 mg/L plasma.

Ved oralt opptak av nikotin er virkningsgraden ca 20% og inntak av 60 mg nikotin for et voksent menneske vil gi en konsentrasjon på rundt 0,18 mg/L plasma. 60 mg nikotin utgjør med andre ord ca 5% av dødelig dose.

Det virker ubegrunnet at e-sigaretter og gjenoppfyllingsbeholdere med en høyere konsentrasjon av nikotin enn 20 mg/ml kun skal omsettes som legemiddel med markedsføringstillatelse fra Legemiddelverket. Norsk Dampelskap ønsker ikke at de av røykerne som har et behov for høyere nikotininnhold enn 20 mg/ml skal få tilgangen begrenset og samtidig bli sykeliggjort.

Angående tilsetningsstoffer er vi positive til det som er fremlagt i høringsnotatet da tilsetningsstoffer som er skadelige er uønsket fra vår side. NDS stiller seg på linje med forslaget forbud mot ulovlige stoffer og legemiddelsubstanser.

2.5 – Kommentarer til Høringsnotat 3.3.4 (Krav om registrering)

Det bør vurderes tiltak som i større grad fremskynder behandlingstiden. For eksempel bør produkter som allerede er godkjent i annet land i EU også anses godkjent for bruk i Norge, og vi forventer derfor en betydelig kortere og kostnadseffektiv behandlingstid. Vi henviser til frihandelsavtalen mellom EU og EØS.

2.6 – Kommentarer til Høringsnotat 3.3.5 (Produktkrav)

“Det er dermed en betydelig umiddelbar risiko forbundet med bruk og håndtering av e-sigaretter”. Vi mener at ordlyden blir feilaktig. Med tanke på utviklingen i bransjen som har hatt hovedfokus på sikkerhet i forhold til de nye kravene som er ment å komme er sikkerheten betydelig forbedret. Appleton (2011) utførte en gjennomgang på publisert litteratur om utilsiktet inntak av tobakk blant små barn. Over en 27 års periode viste det seg at antall tilfeller av skade var relativt få til sammenligning med andre produkter, og sammenlignet med alt annet man har tilgjengelig for barn på kjøkkenet er ikke nikotinsøl fra e-væske i nærheten av de samme dimensjonene. Faren må dermed anses som svært lav. I følge en artikkel i NRK livsstil (2013) uttalte seniorrådgiver Lise Gjersrud Ringstad ved Giftinformasjonen at det kun var registrert en håndfull henvendelser fra folk som var redde for forgiftning etter å ha vært i kontakt med e-sigaretter med nikotin. Det var ikke registrert noen alvorlige hendelser, kun at enkelte hadde blitt eksponert for mindre mengder av nikotin. Giftinformasjonen hadde ikke fått nok tilbakemeldinger som skulle tilsi at dette var et stort problem i Norge.

2.7 – Kommentarer til Høringsnotat 3.3.6 (Bruksanvisning og merking)

Vi ser hensikten med norsk bruksanvisning, men man kan forenkle dette med å f.eks. utvide dette til skandinavisk bruksanvisning (norsk/svensk/dansk). På den måten vil det kunne bli

et samarbeid innen Skandinavia – som består av små markeder og aktører – noe som vil redusere kostnadene for den enkelte produsent og importør.

En påkrevd referanse til Slutta.no på e-sigarettvæske virker unaturlig da Slutta har som mål å få folk til å slutte med tobakk (røyk/snus) – og i den prosessen anbefaler Slutta ofte alternative nikotinprodukter til røykere. Å henvise til Slutta (tobakkslutt) på et nikotinprodukt som ikke er tobakk blir veldig underlig. Damp er pr i dag ikke anbefalt av norske helsemyndigheter som et røykesluttprodukt, men den mest kjente bivirkningen ved å bytte til damp er røykeslutt i følge medlemsmassen i Norsk Dampselkap.

I en studie av Misra et al. (2014) av toksisitetsprofilen for elektroniske sigaretter, tobakksigaretter, snus og NRT produkter ble det ikke funnet noen signifikant aktivitet til sammenligning med tobakksigaretter. Tilstedeværelse av smak og nikotin fremkalte ingen cytotoxisk, genotoksisk eller inflammatorisk virkning. Damp bør derfor ikke plasseres på lik linje med tobakksrøyk, ei heller når det gjelder slutte-informasjon.

Angående produkter som ikke inneholder nikotin kan en helseadvarsel om nikotinnhold vanskelig forsvares. Vi mener at disse produktene bør unntas fra helseadvarsler. Samtidig forstår vi behovet for å forenkle og kostnadseffektivisere produksjonen.

2.8 – Kommentarer til Høringsnotat 3.3.9 (Markedsovervåking av elektroniske sigaretter)

Norsk Dampselkap mener at det fremstår unødvendig byråkratisk og uproporsjonelt med en så omfattende ordning for omsetning av et relativt ufarlig produkt. I tillegg er vi i tvil om forslaget med innhenting av informasjon om preferanser i ulike forbrukergrupper inkludert ungdom er forenlig med bestemmelsene i forvaltningsloven vedrørende taushetsplikt. Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets høringsuttalelse av 04.01.2016. «Det bør klargjøres om bestemmelsene i 6 A-4 tredje ledd, 6 A-6 femte ledd, § 6 A-7 fjerde ledd og § 38 sjette ledd om overlevering av opplysninger til EU-kommisjonen og myndighetene i EUs medlemsland er ment å være unntak fra reglene om taushetsplikt i forvaltningsloven § 13 bokstav a og/eller bokstav b».

2.9 – Kommentarer til 3.3.10 (Gebyr og årsavgift)

Avgiftene bør settes slik at mindre aktører har en mulighet til å være en del av markedet. Slik gebyrene nå er foreslått, vil det kun være store, internasjonale aktører som kan klare å få godkjent produkter for det norske markedet. E-sigaretter er som tidligere nevnt i følge Public Health England (2015) et tryggere alternativ til røyk. Dette støttes av Royal College of Physicians (2016). Det virker uansvarlig å ikke ta dette med i betraktning ved utarbeidelse av avgifter. En løsning kan være at registreringsordningen finansieres ved øremerking av midler fra avgifter på tobakksprodukter eller lignende.

Det virker meningsløst og fordyrende at e-væske skal ilegges gebyr for hver enkelt nikotinstyrke i tillegg til smak. Det bør være tilstrekkelig med en godkjenning for hvert ferdige produkt uavhengig av nikotinstyrken. Norsk Dampelskap mener produktet defineres av smak og merkevare, ikke av mengde nikotin. Andel pg/vg og nikotinstyrke er brukertilpassede preferanser. Brukere har en tendens til å trappe ned på nikotin, eller har egne preferanser på andel pg/vg – uten at det har noe med valg av smak/merke å gjøre. Å fordyre disse positive elementene vil bare ødelegge brukerens valgfrihet – da produsenter vil av økonomiske årsaker måtte begrense utvalget på sine produkter. Mange brukere i dagens marked har helt klare preferanser på for eksempel hvor mye pg man vil ha (evt. tåler). Lovforslaget gir ingen fordeler for sluttbruker, hverken helsemessig eller bruksmessig – og bør dermed være unødvendig.

2.10 – Kommentarer til 3.3.12 (Overgangsregler)

Det må sikres at forbrukere av e-sigaretter får tilgang til e-væske med nikotin i overgangsfasen. Norsk Dampelskap foreslår derfor at unntaket e-sigaretter har i forhold til legemidler opprettholdes til overgangsordningen er over, dvs. 6 måneder.

2.11 – Kommentarer til 6.3.1 (Forbud mot tobakksvarer med karakteristisk smak)

Det skrives at forbudet er begrenset til sigaretter og rulletobakk, men at kommisjonen kan trekke unntaket tilbake for en bestemt produktkategori hvis det fremkommer vesentlige endringer i salgsvolum eller forbruksmønsteret blant unge. Vi presiserer at et unntak fra forbud om karakteristisk smak er nødvendig for å kunne beholde e-sigaretter som et attraktivt alternativ til tobakksvarer. Selvrapportering tyder på at det er mangfoldet i smaker som gjør at konsumentene velger damp fremfor røyk. Det er også hyppig nevnt at mangfoldet i smaker gjør at folk forblir røykfrie.

3.0 Konklusjon

Norsk Dampselskap vurderer at det er svært positivt at Helse- og Omsorgsdepartementet har omfavnet skadereduksjon som en relevant faktor i sitt arbeid på tobakksfeltet. Det at man forsøker å lovliggjøre damping er også positivt. Det er derimot ikke positivt at man velger å gjøre dette på grunnlag av og i henhold til det mest omdiskuterte EU-direktivet noensinne.

Gebyrer og avgifter må holdes så lave som overhodet mulig, først og fremst for å sikre at damp blir et reelt alternativ for røykere. Det er også næringspolitiske grunner til å holde gebyrer og avgifter på et slikt nivå at nasjonale aktører ikke presses ut.

På grunn av geografi og bosettingsmønster, er vi i Norge best tjent med at små aktører har en reell mulighet til å starte opp en spesialforretning for damp. Røykere behøver ofte god veiledning når de bytter fra røyk til damp og dette får de lettes ved å oppsøke spesialforretninger. Om gebyrene er høye og byråkratiet komplisert, kan dette medføre at det kun vil være noen få, store aktører som vil monopolisere markedet. Høye kostnader kan også medføre at det kun vil være økonomi i spesialforretninger i de største byene. Resten av røykerne vil fremdeles være henvist til netthandel.

En enda større bekymring er det om disse store aktørene samarbeider med tobakksindustrien, som har økonomiske ressurser og er vant til byråkrati. Fremdeles - uten regulering – domineres dampindustrien av mange små aktører, noe som har ført til mye og god innovasjon. Innovasjonen har gjort overgangen fra røyk til damp enklere for hvert år og gitt et stort mangfold. En av hovedintensjonene burde være å beholde dette mangfoldet, siden en stor del av suksessen til damp som alternativ til tobakk, bygger på nettopp mangfold.

Etter å ha gjennomgått høringsnotatet, er Norsk Dampselskap bekymret for at foreliggende regulering vil gi en utilsiktet åpning for tobakksindustrien og medføre at damp blir mindre attraktivt for røykerne.

Norsk Dampselskap anser unntaket fra oppstillingsforbudet som særdeles viktig, da man behøver å gjøre røykere oppmerksom på et alternativ som forbedrer helsesituasjonen betydelig. Et oppstillingsforbud vil sterkt begrense regjeringens intensjoner om et tobakksfritt samfunn.

Dersom Norsk Dampselskaps kompetanse og medlemsmasse kan bidra med noe i denne forbindelse hører vi gjerne fra departementet.

Helge Andersen
Styreleder

4.0 Referanser

Public health England (2015). *Underpinning evidence for the estimate that e-cigarette use is around 95% safer than smoking: authors' note*. Tilgjengelig fra:

<https://www.gov.uk/government/publications/e-cigarettes-an-evidence-update>

Statistisk sentralbyrå (2016). *Røykevaner, 2015*. Tilgjengelig fra:

<https://www.ssb.no/helse/statistikker/royk/aar/2016-01-14>

Mayer, B. (2014). How much nicotine kills a human? Tracing back the generally accepted lethal dose to dubious self-experiments in the nineteenth century. *Archives of toxicology*, 2014:88(1): 5-7. Tilgjengelig fra:

<http://link.springer.com/article/10.1007%2Fs00204-013-1127-0/fulltext.html>

Appleton, S. (2011). Frequency and outcomes of accidental ingestion of tobacco products in young children. *Regul Toxicol Pharmacol*. 2011:61(2): 210-4. Tilgjengelig fra:

<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/21821089>

Aune, O. (2013). *Advarer mot gift fra e-sigaretter*. NRK Livsstil. Tilgjengelig fra:

<https://www.nrk.no/livsstil/advarer-mot-gift-fra-e-sigaretter-1.11017064>

Misra M, Leverette RD, Cooper BT, Bennet MB, Brown SE. (2014). Comparative in vitro toxicity profile of electronic and tobacco cigarettes, smokeless tobacco and nicotine replacement therapy products: e-liquids, extracts and collected aerosols. *Inh J Environ Res Pblc Health*. 2014: 11(11):11325-47. Tilgjengelig fra:

<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/25361047>

Royal College of Physicians (2016). *Nicotine without smoke: Tobacco harm reduction*.

Tilgjengelig fra:

<https://www.rcplondon.ac.uk/projects/outputs/nicotine-without-smoke-tobacco-harm-reduction-0>

Forvaltningsloven. Lov av 2.okt 1997 om behandlingsmåten i forvaltningssaker. Tilgjengelig fra:

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1967-02-10/KAPITTEL_3

BBC News Health (2016). *Smoking rates in England fall to lowest on record*. Tilgjengelig fra:

<http://www.bbc.com/news/health-37406105?SThisFB>